

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos

Turvallisuuden ja varautumisen
lautakunta

12.2.2026

Valvontasuunnitelma 2026

Sisällys

1. Valvontasuunnitelman tarkoitus	3
1.1. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet	4
2. Valvontatoimenpiteiden suunnittelu	6
2.1. Riskiperusteinen kohdentaminen.....	7
2.2. Yritysten ja laitosten määräaikaisten valvontakäynnit.....	7
2.3. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit.....	8
3. Valvontayhteistyö muiden viranomaisten ja tahojen kanssa.....	10
3.1. Muut tarkastukset ja katselmukset	12
3.1.1. Jälkitarkastus.....	12
3.1.2. Erityinen palotarkastus	12
3.1.3. Ylimääräinen palotarkastus.....	14
3.1.4. Palontutkinta.....	14
3.1.5. Muita epäsäännöllisiä tarkastuksia ja katselmuksia	16
3.2. Kemikaalikohteiden valvonta	16
3.2.1. Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi	16
3.2.2. Öljylämmityslaitteistot ja öljysäiliöiden valvonta	17
3.2.3. Pyrotekniset tuotteet.....	17
4. Asiakirjavalvonta	17
4.1. Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta	18
4.2. Pelastussuunnitelmien valvonta.....	18
5. Toteutumisen seuranta	19
5.1. Valvonnan tavoitteiden yhteenvetotaulukko	20
5.2. Onnettomuuksien seuranta ja analysointi.....	20
6. Valvonnan resurssit	21
7. Valvontakäyntien maksullisuus	23
8. Valvonnan toteuttaminen häiriötilanteiden aikana	23
8.1. Valvontatoimenpiteet.....	23
8.2. Rajoitusten ja ohjeiden huomiointi valvontatoiminnassa	24
9. Vuoden 2025 arviointi	24
10. Vuoden 2026 onnettomuuksien ehkäisyn kehittämishankkeita	26
10.1. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto	27

1. Valvontasuunnitelman tarkoitus

Pelastuslain 379/2011/78§ mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä ei enää määritellä palotarkastettavia kohteita, vaan pelastuslaitos määrittelee itse palotarkastettavat kohteet alueella esiintyvien riskien perusteella. Pelastuslain 79 § velvoittaa pelastuslaitokset laatimaan valvontasuunnitelman valvontatehtävän toteuttamisesta. Palotarkastusten lisäksi ja niiden yhteydessä alueen pelastusviranomaisen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa pelastuslain velvoitteiden noudattamista kotonaan tai muussa kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi asukkaan täyttämän paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen, kohteen laatiman pelastussuunnitelman sekä muiden palo- ja poistumisturvallisuudesta laadittujen asiakirjojen arvioinnilla. Valvontasuunnitelmalla kohdennetaan pelastuslaitoksen valvontaa kohteisiin riskien mukaisesti ja pyritään vaikuttamaan onnettomuuksien määrään entistä tehokkaammin. Valvontasuunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen ja riskien arviointiin.

Valvontasuunnitelman pohjautuu valtakunnalliseen ohjeistukseen ja suunnitelma päivitetään vuosittain. Pelastuslain 96 § mahdollistaa maksun perimisen valvontasuunnitelman mukaisista palotarkastuksista. Asuinrakennusten ja niihin verrattavien valvontakohteiden yleiset palotarkastukset ovat asukkaille maksuttomia, mutta yritysten ja laitosten palotarkastuksista peritään maksu. Tässä valvontasuunnitelmassa määritellään mitä tarkastuksia Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tekee. Tarkastusten maksut määritellään erillisessä taksa- ja palveluhinnastossa. Valvontasuunnitelman laatimisesta on vastannut riskienhallintapäällikkö apunaan toiminta-alueiden palotarkastusvastaavat. Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain ja sen hyväksyy Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen turvallisuuden ja varautumisen lautakunta.

Valvontasuunnitelmaan kerätään tiedot toteutuneista valvontatoimenpiteistä sekä onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja pyritään analysoimaan toimenpiteiden vaikuttavuutta. Edellisen vuoden toiminnasta saaduilla kokemuksilla kehitetään valvontaa vuosittain. Lupa- ja valvontavirasto valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi lupa- ja valvontavirastolle.

Tähän valvontasuunnitelmaan on koottu vuonna 2026 suoritettavat valvontakäynnit sekä paloturvallisuuden itsearviointi-menetelmällä tavoiteltavat kohteet. Kohteiden tarkastusvälien määrittelyssä on käytetty valtakunnallisen valvontasuunnitelmaohjeen periaatteellisia tarkastusvälejä ja kohdekohtaista

riskienarviointia. Suunnitelmassa käsitellään lisäksi muut valvontatoimenpiteet, yhteistoiminta onnettomuuksien ehkäisyssä muiden valvontaviranomaisten kanssa, valvontatehtäviin kohdistettavat resurssit, sekä se miten valvontavelvoitteen toteutumista seurataan. Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa. Valvonnalla pyritään osaltaan tukemaan ja kehittämään kohteen omaa turvallisuuskulttuuria. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja. Valvontasuunnitelma löytyy pelastuslaitoksen internet sivuilta, joiden kautta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön.

1.1. Valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmassa Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki 2025 määriteltiin pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisylle kahdeksan vaikuttavuustavoitetta. Toimintaohjelman lähtökohtana oli vaikuttavuus, ihmislähtöisyys ja ilmiökeskeisyys. Toimintaohjelman tavoitteita pyritään huomioimaan vuoden aikana valvontatyössä.

Vaikuttavuustavoite	Tavoitteen huomiointi Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksessa
1.Ihmisten arjen turvallisuuden toimintakyky vahvistuu	Lapsiin ja nuoriin keskittymällä luodaan pohjaa väestön kestäväälle turvallisuusosaamiselle. Toimintakyvyltään rajoittuneet ihmiset huomioidaan erityisryhmänä. Tavoitteet ja toimenpiteet huomioidaan vuosittain laadittavassa turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Asumisen turvallisuuden parantamiseksi tehdään yhteistyötä kotiin vietävien palveluiden kanssa.
2.Lasten ja nuorten turvallisuuspääoma kasvaa	
3.Toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden palokuolemat sekä tapaturmat kääntyvät laskuun vuoteen 2024 mennessä	
4.Eri väestöryhmät kattavat pelastuslaitosten sähköiset palvelut ovat käytössä vuoteen 2022 mennessä	Pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan, jossa laaditaan mm. yhteisiä sähköisiä lomakkeita. Pelastuslaitoksen verkkosivut ovat päivitetty saavutettaviksi. Koska kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää digitaalisia palveluita myös lomakkeiden palautus kirjeitse on mahdollista.

5.Yhteistyö onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi lisääntyy	Pelastuslaitoksen tiloihin Noljaakaan on avattu tilannekeskus, joka edistää yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Yhteistyötä on lisätty myös kotiin palveluita tuottavien tahojen kanssa tavoitteena erityisesti asumisturvallisuuden kehittäminen. Yhteistyötä järjestöjen, teollisuuden ja elinkeinoelämän kanssa tehdään erityisesti valmiusfoorumin kautta säännöllisesti kokoontuen ja tilannekuvaa jakaen.
6.Asiakasryhmien tarpeet tunnustetaan systemaattisesti ja pelastustoimi tuottaa tarpeisiin perustuen samankaltaista palvelua	Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan osallistuminen yhtenäistää toimintamalleja ja palvelujen laatua. Ikäihmiset ovat laajin ja keskeisin kohderyhmä. Eri ryhmien turvallisuuteen vaikutetaan turvallisuusviestinnän keinoin, osaltaan valvonnalla ja laaja-alaisella yhteistyöllä eri tahojen kanssa. Pelastuslaitoksella on palvelussaan aluepalotarkastajat, jolloin valvontaa ja neuvontaa voidaan toteuttaa tasalaatuisesti koko maakunnassa.
7.Ihmiset ottavat vastuuta ja huolehtivat aktiivisemmin omasta sekä muiden turvallisuudesta	Eri kohderyhmien turvallisuusosaamisen kehittäminen huomioidaan turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Ihmisten, yhteisöjen ja yritysten omaehtoista turvallisuuden edistämistä tuetaan turvallisuusviestinnän, valvonnan ja yhteistyön keinoin.
8.Välittämisen tunne lisääntyy ihmisten kuullessa vahvemmin yhteisöihin	Yhteisöihin vaikutetaan paikallisella läsnäololla ja palveluilla sekä kattavalla pelastusasemaverkostolla. Sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli paikallisessa turvallisuusviestintätyössä ja onnettomuuksien ehkäisyssä lähellä ihmisiä.

Taulukko 1. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn toimintaohjelman vaikuttavuustavoitteet

Valtakunnalliset strategiset tavoitteet ovat vahvistettu vuosille 2023-2026. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyä koskettaa erityisesti kolmas strateginen tavoite,

jonka mukaan pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti erillisen toimintasuunnitelman mukaisesti. Vuosittaisessa valvontatoiminnassa otetaan huomioon myös nämä strategiset tavoitteet.

Nro	Toimenpide	Valtakunnallinen ohjaus	Vastuutahot	Aikataulu
3.1.	Laaditaan toimeenpanosuunnitelma vuonna 2023 tulipalojen määrän puolittamiseksi vuosille 2023-2030.	SM	SM, hyvinvointialueet; yhteistoiminta viranomaiset ja järjestöt	2023
3.2.	Arvioidaan palotarkastusten itsearvioinnin vaikuttavuus sekä vahvistetaan turvallisuusviestintää, paloriskikohteiden tarkastuksia ja jälkivalvontaa.	SM	SM, hyvinvointialueet, järjestöt	2023-2024
3.3.	Asumisen paloturvallisuutta edistämällä vähennetään palokuolemia, henkilövahinkoja ja aineellisia vahinkoja.	SM	Hyvinvointialueet, järjestöt	2023-2030
3.4.	Onnettomuuksien määrää vähennetään väestön omatoimista onnettomuuksiin varautumista tukemalla.	SM	SM, hyvinvointialueet, järjestöt	2023-2030
3.5.	Suorituskykyhankkeessa tunnistettuja onnettomuuksien ehkäisyn kyvykkyyksiä parannetaan.	SM		2023-2030
3.6.	Alueellista ja paikallista yhteistyötä kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa kehitetään suunnitelmallisesti ja laaja-alaisesti.	SM	Hyvinvointialueet, järjestöt	2023-2030
3.7.	Yritysten ja laitosten turvallisuuskulttuuria parannetaan systemaattisella arvioinnilla ja palautejärjestelmän kehittämisellä.	SM	SM, hyvinvointialueet	2023-2026
3.8.	Maksuperusteet yhdenmukaistetaan; toiminnoista ja erheellisistä automaattisista paloilmoituksista perittävät maksut perustuvat yhdenmukaisiin perusteisiin ja pohjautuvat kustannusvastaavuuteen.	SM	SM, hyvinvointialueet	2023-2024
3.9.	Onnettomuuksien ehkäisyn menetelmiä kehitetään turvallisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi.	SM	SM, Pelastusopisto, hyvinvointialueet, järjestöt	2023-2030

Taulukko 2. Pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toimintasuunnitelma 2023-2026.

2. Valvontatoimenpiteiden suunnittelu

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Riskeinä voidaan tällöin tarkastella henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Valvontakäynnit pyritään kohdentamaan näiden riskien perusteella huomioiden alueen erityispiirteitä ja yhteiskunnan muutoksia ja ilmiöitä. Valvontakohteet jaetaan tässä suunnitelmassa kahteen pääluokkaan: Yrityksiin ja laitoksiin (A1-A6) sekä asuinrakennuksiin (A7). Yritysten ja laitosten suunniteltu valvontamäärä vaihtelee jonkin verran vuoden

aikana. Vaihtelu johtuu yleensä kiinteistön käyttötarkoituksen muuttumisen, yrityksen lopettamisen tai rakennuksen purkamisen takia. Meneillään olevan tarkastusvuoden aikana perustetut yritykset ja laitokset tulevat tarkastusten piiriin vasta seuraavina vuosina, eivätkä siis korvaa poistumisista johtuvaa vajetta kuluvalle kaudella. Mikäli jonkun kohteen valvontakäyntiä ei ehditä tai pystytä suorittamaan suunnitellun kalenterivuoden aikana, kohteet huomioidaan seuraavan vuoden suunnitelmassa.

2.1. Riskiperusteinen kohdentaminen

Säännöllisten valvontatoimenpiteiden suunnittelussa riskienarvioinnin perusteena käytetään henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuri arvoihin kohdistuvia uhkia. Kohteiden valvontavälien määrittämisen pohjana käytetään pelastuslaitosten kumppanuusverkoston esitystä, jossa valvontavälin lähtökohtana on tilastollinen tarkastelu. Keskimääräinen valvontaväli on tällöin määritetty hyödyntäen tietoa erityyppisten kohteiden syttymistäajuustiheyksistä ja vahinkojen odotusarvoista. Koska valvontavälin lähtökohtana on koko Suomen tilastollinen tarkastelu, arviointia on jatkettu yksittäisten kohteiden osalta Pohjois-Karjalan olosuhteet huomioiden. Kohteiden valvonnan priorisoinnissa hyödynnetään Pohjois-Karjalan maakunnan alueellista riskiarviota, Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen riskianalyysiä, Pohjois-Karjalan onnettomuustilastoja, PRONTO:n riskiruudukoita sekä palotarkastusohjelmassa tehtyjä arviointeja kohteiden turvallisuustasosta. Valvontaa kohdennetaan sinne missä riskit ovat suurimmat ja sinne, missä saadaan eniten vaikutusta aikaan.

2.2. Yritysten ja laitosten määräaikaiset valvontakäynnit

Valvontasuunnitelmassa kaikille kohteille, jotka eivät ole asuinrakennuksia tai niihin paloturvallisuuden suhteen rinnastettavia kohteita on määritetty palotarkastusohjelmaan tarkastusvälit. Kohteiden tarkastusvälit vaihtelevat 1 ja 10 vuoden välillä.

Yritysten ja laitosten tarkastusvälin määrittämisessä sovellettiin seuraavia periaatteita:

- Yrityksissä ja laitoksissa sattuu vain vähän menehtymisiä tai loukkaantumisia, joten tarkasteluvälin määrittämisen lähtökohtana on valtakunnallisessa valvontasuunnitelmaohjeessa käytetty tulipalon aiheuttamaa omaisuusvahinkoriskiä. Omaisuusvahinkoriskin lisäksi on arvioitu myös suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta, sekä pyritty huomioimaan merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit. Omaisuusvahinkoriskit on saatu VTT:n seulomista PRONTO-tilastoista syttymistäajuustiheyden ja vahinkojen odotusarvona. Tämän riskienarvioinnin lopputuloksena on päädytty periaatteellisiin tarkastusväleihin kohdetyypeittäin.

- Joidenkin yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä lyhennetään tai pidennetään perustarkastusvälistä riskienarviointiin perustuen. Tarkastusväliä voidaan muuttaa myös tapahtuneiden onnettomuuksien, paloilmoittimen erheellisten hälytysten tai muun perustellun syyn vuoksi. Muutettaessa kohteen tarkastusväliä, tulee muutoksen perusteet käydä läpi kohteen edustajalle ja kirjata palotarkastusohjelmaan. Päätöksen muutoksesta tekee valvontakäynnin suorittanut pelastusviranomaisen yhteistyössä alueen valvontavastaavan kanssa.
- Valvontasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa painottaa jotain kohderyhmää, jossa on havaittu riskejä tai johon kohdistetaan muutenkin esim. valtakunnallista turvallisuuskampanjointia.

Yritys- ja laitospöhteiden määrääkaiset valvontakäynnit on esitetty kunnittain valvontakäyntien yhteenvetotaulukossa (taulukko 3, s.20), yritysten ja laitosten tarkastettava kokonaismäärä vuonna 2026 on 250 kpl. Tämän lisäksi suoritetaan riskiperusteista valvontaa 150kpl. Nämä valvontatoimenpiteet kohdistetaan pääsääntöisesti A1-A6 valvontakohteisiin, jotka ovat henkilöturvallisuusköhteitä tai joihin on pitkä pelastuslaitoksen toiminta-aika. Osa riskiperusteisesta valvonnasta voi kohdistua myös A7 kohteisiin. Vuoden kuluessa tarkastusköhteitä voi poistua kiinteistön käyttötarkoituksen muuttumisen, yrityksen lopettamisen tai rakennuksen purkamisen takia. Poistuma on huomioitu tavoitteessa ja sen määrä on arvioitu toteutuneiden vuosien perusteella. Valvontakäyntien toteutumista seurataan kuukausittain vertaamalla toteumaa tavoitteeseen.

2.3. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit

Pelastusviranomaisen yhtenä valvontakeinona on asukkaan paloturvallisuuden itsearviointi. Asukas tekee omatoimisesti kotinsa paloturvallisuustarkastuksen ohjeiden mukaan ja palauttaa täytetyn lomakkeen pelastuslaitokselle. Viranomaisen arvioi lomakkeen sisällön perusteella valvonta- ja neuvontatarpeen. Niiden kiinteistöjen osalta, joista lomake palautuu, mutta sisältää puutteita tai korjattavia asioita, harkitaan jatkotoimenpiteet erikseen. Palautuneisiin lomakkeisiin kirjatut puutteet valvotaan ensisijaisesti ohjauksena ja neuvontana. Mikäli lomaketta ei palauteta uusintapostitusten tms. toimenpiteiden jälkeen, tehdään palotarkastus seuraavan vuoden aikana. Kiinteistöjen asukkaiden tuottama itsearviointitieto täydentää pelastusviranomaisten riskitietoutta. Tietoja voidaan hyödyntää valvonnan ja turvallisuusviestinnän kohdentamisessa.

Paloturvallisuuden itsearviointimenetelmällä tavoitellaan kotitalouksia, joihin ei ole tehty palotarkastusta viimeiseen kymmeneen vuoteen. Kaikki edellä mainitut kriteerit täyttävät kotitaloudet eivät saa itsearviointi lomaketta. Vuonna 2025 itsearviointilomakkeita lähetettiin 1951 kotitalouteen ja vuonna 2026 tullaan lähettämään 1952 lomaketta. Tavoitteena on saada vastaukset 1500 kotitaloudelta. Lähetettävien lomakkeiden määrää on vuosittain hieman vaihdellut, koska etenkin maaseudun autioituminen näkyy siinä, että postin kautta palautuu enenevässä määrin tyhjiin jääneisiin kohteisiin osoitettuja lomakkeita. Tavoitemäärät on esitetty kunnittain valvontakäyntien yhteenvetotaulukossa (taulukko 3, s.20).

Vuonna 2025 lomakkeiden palautusprosentti oli 71 %, mikä on mittaushistorian huonoin palautusprosentti (vertaa: 2024 83,5%). Paloturvallisuuden itsearviointi parantaa kansalaisen turvallisuusosaamista. Vuoden 2026 tavoitteena on edelleen parantaa paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden palautusprosenttia niin, että mahdollisimman moni kävisi asuntonsa turvallisuusasiat läpi joko itsenäisesti tai pelastusviranomaisen tukemana. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos suorittaa yleisen palotarkastuksen jokaiseen kotitalouteen, joista paloturvallisuuden itsearviointilomaketta ei ole palautettu. Palotarkastuksella käytetään hyväksi paloturvallisuuden itsearviointimateriaalia ja tarkastus tehdään yhteistyössä asukkaan kanssa. Palautumattoman itsearvioinnin seurauksena suoritettava asuinrakennuksen palotarkastus muutetaan maksulliseksi. Tämä huomioidaan vuoden 2026 saatekirjeessä ja maksulliset valvontakäynnit aloitetaan vuoden 2027 alussa, kohdentuen vuoden 2026 vastaamatta jättäneisiin kohteisiin.

Palautusprosentin perusteella varaudutaan tekemään 466kpl yleistä palotarkastusta kotitalouksiin, jotka eivät ole palauttaneet paloturvallisuuden itsearviointilomaketta. Määrää ei kirjata tavoitteeksi, koska tosiasiallisena tavoitteena on mahdollisimman vähän palautumattomia lomakkeita. Vuonna 2025 185 kohdetta jätti vastaamatta itsearviointikyselyyn. Näistä 120 kohdetta tarkastettiin, 43 kohdetta ei tavoitettu ja 22 todettiin asumattomiksi.

Yli 75-vuotiaiden kotona asumisen turvallisuuden parantamiseksi tehdään turvallisuuskatselmuksia. Turvallisuuskatselmus suoritetaan pelastustoimen sekä ensihoidon kiireettömien tehtävien sekä kotiin annettavien palvelujen yhteydessä, mikäli se ei häiritse varsinaista ydintehtävää. Toimenpiteet tilastoidaan, ja toimenpidemääriä seurataan osavuosikatsauksien yhteydessä. Vuonna 2025 turvallisuuskatselmuksia tehtiin 379 kpl ja tavoite vuodelle 2026 on suorittaa vähintäänkin 400 tarkastusta. Pyrkimyksenä on vakiinnuttaa turvallisuuskatselmusten määrä 400 suoritteen luokkaan vuositasona.

Itsearvioinnin prosessi etenee seuraavasti:

Valvontasuunnitelman mukaisiin kohteisiin lähetetään paloturvallisuuden itsearviointilomake ohjeineen ja liitteineen. Asiakas palauttaa lomakkeen pelastuslaitokselle sähköisesti tai materiaalin mukana olevalla palautuskuorella valvonnan tarpeen määrittelyä varten. Arviointilomakkeet lähetetään yhdessä erässä vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.

Pelastusviranomaisen arvioi asukkaan täyttämän itsearviointilomakkeen perusteella mahdolliset valvontatoimenpiteet:

- lomakkeiden postitus uusitaan niihin kiinteistöihin, jotka eivät lomaketta ensimmäisellä kerralla palauta määräaikaan mennessä
- niiden kiinteistöjen osalta, joista lomake palautuu, mutta lomakkeeseen on kirjattu puutteita tai korjattavia asioita, harkitaan jatkotoimenpiteet erikseen
- jatkotoimenpiteitä voivat olla yhteydenotto kirjeitse, puhelimitse tai sähköpostitse tai valvontakäynti paikan päällä
- kaikki paloturvallisuuden itsearviointimenetelmän piiriin kuuluvat kotitaloudet saavat pelastusviranomaiselta palautteen suorittamastaan itsearvioinnista kirjeitse, puhelimitse, tekstiviestillä, sähköpostitse tai valvontakäynnillä paikan päällä
- kiinteistöt, jotka eivät uusintapostituksenkaan jälkeen palauta lomaketta, tehdään valvontakäynti.

Rivitalokohteet

Vuonna 2026 valvontaa kohdennetaan riskiperusteisesti ja kasvaneen rakennuspalovahinkojen takia rivitalokohteisiin. Rivitalokohteiden tarkastuksissa painotetaan yläpohjan palo-osastoinnin toteutumista. Tavoitteeksi asetetaan viisi jokaisessa kunnassa, eli 65 tarkastusta maakunnassa. Palotarkastusohjelman mukaan rivitalokohteita on maakunnassa 1582kpl, tällöin valvottaisiin reilu 4% kohteista. Saatujen havaintojen perusteella määritellään jatkotoimet rivitalokohteiden valvonnan osalta.

3. Valvontayhteistyö muiden viranomaisten ja tahojen kanssa

Pelastuslaitos tekee valvontayhteistyötä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset

Pelastusviranomainen toimii asiantuntijana toiminta-alueellaan maankäytön ja rakentamisen ohjauksessa. Kaavoitukseen annetaan pyydettäessä lausuntoja keskitetysti. Uudis- ja korjausrakentamisen osalta pelastusviranomainen neuvoo ja opastaa rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä ja antaa lausuntoja pelastustoimen laitteisiin sekä pelastus- ja sammutustyön edellytyksiin liittyvistä järjestelyistä ja toimenpiteistä. Suunnittelijoita ja rakentajia ohjataan yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Pelastusviranomainen osallistuu rakentamiseen liittyviin tarkastuksiin ja katselmuksiin kohdan 4.1.2 periaatteiden mukaisesti.

- Turvallisuus ja kemikaalivirasto TUKES

TUKES tarkastaa määrävälein kohteet, joissa vaarallisten kemikaalien käsittely on laajamittaista. Pelastuslaitoksen kemikaaliviranomainen ja alueen pelastusviranomainen osallistuvat Tukesin tarkastuksiin mahdollisuuksien mukaan. Pelastuslaitos tekee yhteistyötä myös Tukesille kuuluvan kuluttajaturvallisuusvalvonnan osalta.

- Kuntien ympäristöviranomaiset

Yhteistyö öljysäiliöiden valvonnassa. Lausuntojen antaminen ympäristölupaa myönnettäessä.

- Terveys- ja sosiaalitoimi

Yhteistyö erityisryhmien asumisturvallisuuden parantamisessa. Pelastusviranomainen osallistuu mahdollisuuksien mukaan tarvittaessa ennakoiiviin kotikäynteihin, kotisairaanhoidon ja kotihoidon kotikäynteihin. Osallistumisen tarkoitus on opastaa kotikäyntejä tekeviä havainnoimaan riskejä ja ilmoittamaan niistä tarvittaessa myös pelastusviranomaiselle. Yhteistyötä tehostetaan ns. paloriskiasuntojen osalta, viranomaiset voivat tehdä paloriski-ilmoituksen sähköisesti pelastuslaitoksen internetsivuilta. Paloriski-ilmoitukset ja niihin liittyvät toimenpiteet tehdään viranomaisyhteistyössä.

- Itä - Suomen poliisilaitos

Pelastusviranomainen tekee poliisin kanssa yhteistyötä suurten yleisötilaisuuksien ennakosuunnittelussa ja tarkastuksissa. Pelastusviranomainen ja poliisi suorittavat palontutkintaa ja palonsyyntutkintaa mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä. Lasten luvattomaan tulenkäsittelyyn liittyvässä Tulipysäkkihankkeessa tehdään yhteistyötä

poliisin Nuortentiimin kanssa. Ravintoloiden tarkastuksia tehdään yhteistyössä poliisin kanssa. Myös oppilaitosten turvallisuuden kehittämisessä ja ilotulitteiden käytön valvonnassa tehdään yhteistyötä. Vuoden 2026 tavoite on Pelastuslain 41 § mukaisen ilmoitusmenettelyn tehostaminen entisestään.

- Lupa- ja valvontavirasto (esim. peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue sekä työsuojelun vastuualue)

Lausuntojen antaminen ympäristölupaa myönnettäessä. Yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon yksikköjen turvallisuusasioiden valvonnassa. Lausuntojen antaminen perustamisvaiheessa ja toiminnan muuttuessa. Anniskelulupa lausuntojen antaminen.

- Kuopion hätäkeskus

Yhteistyö hätäkeskukseen liitettyjen paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen koskien. Muun muassa erheellisten hälytysten vähentäminen ja laitteiden huollon valvonta.

- Puolustusvoimat, rajavartiolaitos, tulli

Palotarkastukset kiinteistöihin yhteistoimintasopimuksiin perustuen. Valvontayhteistyö rajavartiolaitoksen kanssa mm. ravintoloiden valvonnassa.

3.1. Muut tarkastukset ja katselmukset

Määräajoin toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, jonka määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Tällaista epäsäännöllistä valvontaa ovat mm. erityiset palotarkastukset, pyynnöstä tulevat tarkastukset, toisen viranomaisen havaitseman palovaaran tai onnettomuusriskin perusteella tehtävä valvonta.

3.1.1. Jälkitarkastus

Jälkitarkastus on valvontakäynti, jonka pelastusviranomainen tekee tarvittaessa valvoakseen annettuja korjausmääräyksiä. Jälkitarkastus tehdään korjausmääräysten määräaikaisten umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä (määräaikaista) palotarkastusta.

3.1.2. Erityinen palotarkastus

Määräaikaisten valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa erityisiä palotarkastuksia. Erityinen palotarkastus tehdään tapauskohtaisen harkinnan mukaan uuteen tai peruskorjattuun rakennukseen ennen käyttöönottoa.

Erityiset palotarkastukset painottuvat poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampiin kohteisiin tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat.

Näitä kohteita ovat pääsääntöisesti pelastusasetuksen (407/2011) mukaiset pelastussuunnitelmavelvolliset rakennukset:

- asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa;
- pelastuslain 18 §:ssä tarkoitettuihin kohteisiin;
- kouluihin, oppilaitoksiin ja muihin vastaaviin opetuksessa käytettäviin tiloihin;
- lastensuojelulaitoksiin ja koulukoteihin sekä päiväkoteihin, perhepäiväkoteihin ja muihin lasten ryhmämuotoisen hoidon järjestämisessä käytettäviin tiloihin lukuun ottamatta yksityisiä asuntoja;
- majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuihin majoitusliikkeisiin sekä ulkoilulaissa (606/1973) tarkoitetuille leirintäalueille ja tilapäisille leirintäalueille;
- tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen;
- kirkkoihin, kirjastoihin, urheilu- ja näyttelyhalleihin, teattereihin, liikenneasemille, messualueille, moottoriradoille, huvipuistoille sekä edellä mainittuja vastaaviin kokoontumispaikkoihin;
- kauppakeskuksiin ja vastaaviin tiloihin sekä yli 400 neliömetrin myymälöihin;
- yli 50 asiakaspaikan ravintoloihin ja vastaaviin tiloihin;
- yli 1500 neliömetrin teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennuksiin;
- ympäristönsuojeluasetuksen (4.9.2014/713) 1 §:n mukaisiin ympäristölupaa edellyttäviin eläinsuojiin;
- kohteisiin, joissa vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 24 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen;

- kulttuuriomaisuuden suojelua koskevissa Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa kulttuuriomaisuudeksi määriteltyihin ja sitä sisältäviin rakennuksiin ja kohteisiin sekä muihin lakien ja asetusten nojalla kulttuuriomaisuutena suojeltuihin rakennuksiin ja kohteisiin;
- työpaikkatiloihin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien muiden ihmisten määrä on yleensä vähintään 50;
- yli 100 metriä pitkiin yleisessä käytössä oleviin tunneleihin.

3.1.3. Ylimääräinen palotarkastus

Ylimääräinen palotarkastus on pelastusviranomaisen päättämä valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu ja kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräisiä palotarkastuksia tehdään esimerkiksi seuraavien erityisten syiden vuoksi:

- nuohoojan, tarkastuslaitoksen tai muun viranomaisen havaitsemista henkilö- tai paloturvallisuuteen liittyvistä vakavista puutteista tekemän ilmoituksen takia;
- huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä;
- rakennuksen henkilömäärän tai käyttötavan tilapäisen muuttumisen takia, mikäli muutos oleellisesti vaikuttaa käyttäjien turvallisuuteen;
- kun on perustetta epäillä, että kohteen palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on vakavia puutteita;
- teemataarkastuksina muiden viranomaisten kanssa (esim. anniskeluravintolat ja muut kokoontumistilat).
- yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski.

3.1.4. Palontutkinta

Pelastuslaki (379/2011 41§) velvoittaa pelastusviranomaisen suorittamaan palontutkintaa. Tulipaloja tutkitaan vastaavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuden kehittämiseksi. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen suorittamassa palontutkinnassa

pyritään selvittämään laaja-alaisesti tulipalon syttymiseen johtaneita tapahtumia, seurauksena aiheutuneita vahinkoja sekä tulipalon sammuttamiseksi tehtyjä toimenpiteitä. Tutkinnoilla halutaan kehittää yleistä paloturvallisuutta, tukea omatoimista varautumista, kehittää pelastuslaitoksen toimintaa sekä vaikuttaa valtakunnallisiin lainsäädäntöhankkeisiin.

Valtakunnallisen palontutkintaohjeen mukaan palontutkinta on jaettu kolmelle tasolle, jotka kuvaavat tutkinnan laadulle ja laajuudelle asettuja vaatimuksia. Tutkinnan taso määräytyy tulipalon aiheuttamien vahinkojen laajuuden perusteella tai muun aiemmin tehdyn tutkintalinjauksen perusteella.

1. Tutkintataso

- Pelastuslaitos tutkii kaikki ne tulipalot, jotka tulevat pelastuslaitoksen tietoon pelastustoiminnan yhteydessä. Tutkinta suoritetaan aina vähintään tasolla yksi.
- Tutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja.
- Suoritetun arvion jälkeen on pelastusviranomaisen ilmoitettava poliisille, mikäli tulipalon syttymissyhyyn on aihetta epäillä liittyvän tahallisuutta ja tuottamuksellisuutta.

2. Tutkintataso

- toisen tason tutkinnan suorittaa aina palontutkija
- 2. tutkintatason palontutkinnasta päätöksen tekee päivystävä päällikkö tai riskienhallintapäällikkö
- pelastuslaitos tutkii tasolla kaksi kaikki ne tulipalot, jotka täyttävät ainakin yhden seuraavista kriteereistä:
- tulipalosta on aiheutunut vähintään yhden henkilön kuolema tai vakava loukkaantuminen
- tulipalon arvioidaan aiheuttaneen vähintään 200 000 euron vahingon
- tutkinnalla saatavalla selvityksellä katsotaan olevan merkitystä palovahinkojen vähentämiseen ja ehkäisemiseen
- tutkinnasta on päätetty valtakunnallisessa, ajankohtaisessa tai alueellisessa tutkimushankkeessa tai teemassa
- paikalliseen tarveharkintaan liittyvät tutkinnat

- valtakunnalliset vuosittain vaihtuvat teematutkinnat.

3. Tutkintataso

Kolmannen tason tutkinnat ovat luonteeltaan erityisen laajoja. Tutkinta käynnistetään tasolla kolme silloin kun tulipaloon liittyy erityisiä seikkoja, joiden selvittäminen on tarpeen. Kolmannen tason tutkintaa ei ole kuitenkaan tarvetta suorittaa niissä tulipaloissa, joiden tutkinnan on aloittanut onnettomuustutkintakeskus.

Pelastuslaitoksella on nimettyjä palontutkijoita jokaisella palvelualueella. Palontutkijoita on vuonna 2026 nimetty seitsemän henkilöä. Suurin osa tulipaloista tutkitaan heti sammutustyön päätyttyä sammutustyönjohtajan toimesta palontutkintatasolla 1. Tasolla 2 suoritettavia palontutkimuksia on noin 5–15 kpl vuodessa. Kaikki palontutkinnat kirjataan pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto Prontoon tutkimustason mukaan joko onnettomuus - tai palontutkintaselosteelle.

3.1.5. Muita epäsäännöllisiä tarkastuksia ja katselmuksia

Pelastustoimen laitteisiin liittyvää valvontaa tehdään määräaikaisten- ja erityisten palotarkastusten yhteydessä. Laitteiden suunnitteluvaiheessa tehdään tarvittaessa erillisiä ennakkokatselmuksia.

Uutena suoritteena aloitetaan kirjaamaan pelastuslaitoksen putkilukkojärjestelmän lukkopesien vaihtoa koskevat suoritteet nimikkeellä ”Putkilukko päivitys”. Pelastuslaitos on uusinnut putkilukkojärjestelmänsä vuoden 2024 lopussa ja tämän myötä maakunnassa noin 750 kohdetta tulee vaihtamaan putkilukkojärjestelmän lukkopesän. Pelastuslaitos suorittaa kyseisen vaihtotyön ja samalla tarkastaa lukkosyylinterissä olevien avainten ajantasaisuuden ja varmistuu samalla pelastuslaitoksen operatiivisen toiminnan edellytyksistä. Palotarkastusohjelmaan tehtävillä kirjauksilla voidaan seurata uudistuksen etenemistä. Tavoitteeksi vuodelle 2026 on asetettu 300 lukkopesän vaihtaminen. Toteuma vuoden 2025 loppuun mennessä oli 256 suoritetta.

3.2. Kemikaalikohteiden valvonta

Pelastusviranomaiselle on määritelty kemikaalivalvonnan säädöksissä tehtäviä. Kemikaaleja valvotaan pääasiassa palotarkastusten yhteydessä. Kemikaalivalvontaa

kehittää ja ohjeistaa asiaan erikoistuneet päällystöviranhaltijat. Tehtävään on nimetty pelastuslaitoksella 2026 kaksi henkilöä.

3.2.1. Vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi

Alle ilmoitusrajan jäävien sekä ilmoitusrajan ylittävien vähäisten kohteiden valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Ilmoitusrajan ylittyessä toiminnanharjoittaja tekee ilmoituksen, jonka perusteella pelastuslaitoksen kemikaaliviranomainen, tai hänen edustajansa tekee päätöksen ja suorittaa tarkastuksen. Nestekaasun käyttölaitosten ja varastoinnin valvonta hoidetaan samoilla periaatteilla.

3.2.2. Öljylämmityslaitteistot ja öljysäiliöiden valvonta

Käyttöön otettaville öljylämmityslaitteistoille suoritetaan pelastusviranomaisten toimesta 3 kk:n kuluessa laitteiston käyttöönotosta katsastus, kun säiliön tai säiliöiden yhteistilavuus on enintään 200 m³. Yli 200 m³ mutta enintään 1 000 m³ polttoöljyn varastointimäärän kohteisiin suoritetaan tarkastus. Laitteistojen ja öljysäiliöiden jatkuva valvonta suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Valvonnassa tehdään yhteistyötä kuntien ympäristöviranomaisen kanssa.

3.2.3. Pyrotekniset tuotteet

Alueen pelastusviranomainen valvoo kemikaaliturvallisuuslain perusteella pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen. Valvontaa tehdään pääasiassa määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä. Valvontaan liittyen pelastusviranomainen käsittelee toiminnanharjoittajien tekemät ilmoitukset, tekevät tarvittavat päätökset ilmoitusten perusteella, sekä tarkastaa pyroteknisten tuotteiden varastoinnin ja myyntipisteet pääasiallisena myyntikautena 27.12.–31.12.

Pelastusviranomainen tekee yksityiskäytön ilotulituspäätökset silloin, kun käytetään yleisesti myyntiin hyväksyttyjä ilotulitteita muulloin kuin joulukuun 31 päivän kello 18:n ja tammikuun 1 päivän kello 2:n välisenä aikana. Pelastusviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus pyrotekniikan käytöstä erikoistehosteena kokoontumislaissa

(530/1999) tarkoitetuissa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa. Pelastusviranomaisen voi asettaa tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja aiotulle käytölle.

4. Asiakirjavalvonta

Asiakirjavalvonnalla arvioidaan ja varmistetaan, että kohteet noudattavat pelastuslain säännöksiä. Valvonnan apuna käytettäviä asiakirjoja ovat pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuusselvitykset sekä omavalvontalomakkeet. Lisäksi asiakirjavalvonnassa voidaan hyödyntää muun muassa valokuvia sekä erilaisia huolto- ja kunnossapitodokumentteja.

4.1. Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastusviranomaisen valvoo pelastuslain 19 §:ssä tarkoitettujen poistumisturvallisuusselvitysten laatimista ja niiden edellyttämien toimenpiteiden toteutumista. Pelastusviranomaisen arvioi saamansa poistumisturvallisuusselvityksen perusteella kohteen poistumisturvallisuutta ja ryhtyy tarvittaessa pelastuslain edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.2. Pelastussuunnitelmien valvonta

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia valvotaan kohteisiin suoritettavien palotarkastusten yhteydessä. Pelastussuunnitelmaa käytetään palotarkastuksien lähtötietona, ja niiden kautta arvioidaan osaltaan kohteen turvallisuustasoa. Pelastussuunnitelmat pyydetään pelastuslaitokselle ja toimitetusta pelastussuunnitelmasta annetaan palaute. Yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmat tallennetaan hyödynnettäviksi palotarkastuksilla, turvallisuusviestinnässä ja suurempien kohteiden osalta erillisten johtamissuunnitelmien lähtötietoina. Asuinrakennusten pelastussuunnitelmia ei tallenneta. Palotarkastusohjelmalla seurataan laadittujen pelastussuunnitelmien määrää, palotarkastuksilla laatua. Pelastussuunnitelman laatu vaikuttaa kohteen riskienarviointiin, joka vaikuttaa myös kohteen tarkastusvälin arviointiin.

Yleisötilaisuuteen edellytetään pelastussuunnitelma, mikäli tilaisuudessa:

- arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- käytetään avotulta, iletulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Yleisötilaisuuteen suoritetaan lisäksi tarpeen mukaan ylimääräinen palotarkastus. Pelastuslaitokselle toimitetusta yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta ilmoitetaan tarvittaessa poliisille, terveysviranomaiselle ja muille yhteistyötahoille.

Epäsäännöllisesti suoritettavien valvontatoimenpiteiden määrälliset tavoitteet on arvioitu edellisten vuosien perusteella. Vuoden 2026 määrälliseksi tavoitteeksi on asetettu 1700 kpl. Turvallisuuskatselmukset kiireettömien tehtävien yhteydessä sisällytetään suoritteena tähän lukuun.

5. Toteutumisen seuranta

Toteutunutta valvontaa verrataan vuosittain suunniteltuun. Suunnitellut ja toteutuneet tarkastusmäärät kirjataan Prontoon onnettomuuksien ehkäisyn lomakkeeseen. Lomakkeelle kerätään sekä valvontasuunnitelman mukaiset määräaikaisten että muut tarkastukset.

Toteutuneita tarkastuksia seurataan palotarkastusohjelman avulla laitoksella kuukausittain. Raportti toteumasta esitellään turvallisuuden ja varautumisen lautakunnalle neljännesvuosittain. Määräaikaisten palotarkastukset tulee olla tehty 31.12.2026 mennessä.

5.1. Valvonnan tavoitteiden yhteenvetotaulukko

KUNTA	YRITYKSET JA LAITOKSET	PALOTURVALLISUUDEN ITSEARVIOINTI	MUUT TARKASTUKSET*	ASUINRAKENNUKSET** -Kodin turvallisuuskatselmuks (vasen) -pienkohde valvonta (oikea)	
Heinävesi	13	40	60	35	23
Ilomantsi	18	45	90	25	1
Joensuu	140	490	680	85	162
Juuka	20	70	60	15	23
Kitee	40	130	110	15	44
Kontiolahti	22	130	160	45	38
Lieksa	28	130	120	20	49
Liperi	38	120	100	30	25
Nurmes	27	120	130	45	37
Outokumpu	17	90	70	30	27
Polvijärvi	15	50	60	40	16
Rääkkylä	9	40	25	5	10
Tohmajärvi	13	45	35	10	11
YTH.	400	1500	1700	400	466

Taulukko 3. Vuoden 2026 tavoitteet ja määrät

*Muut tarkastukset määrien arvio perustuu edellisvuosien toteutuneisiin tarkastusmääriin

** Tavoitteena katselmusten määrän kasvaminen vuoden kuluessa, tarkastelujaksena osavuosisiksaus

5.2. Onnettomuuksien seuranta ja analysointi

Pelastuslaitos suorittaa myös onnettomuuksien seuranta ja analysointia riskienhallintapäällikön johdolla. Prontosta saatavia tilastoja käytetään lähtöaineistona onnettomuuskehityksen seuraamisessa, turvallisuusviestinnän toteuttamisessa sekä kohdistamisessa ja sisäisessä koulutuskäytössä. Palontutkinnasta saatuja tietoja hyödynnetään oman henkilöstön koulutuksissa, turvallisuusviestinnässä sekä valvonnan kehittämisessä.

Onnettomuus seuranta varten on laadittu oma erillinen taulukko, jota riskienhallintapäällikkö täyttää viikoittain. Seurannalla pyritään havainnoimaan muutokset onnettomuuskehityksessä ja tarvittaessa reagoimaan tähän. Taulukkoon kirjataan myös kaikki rakennuspalo, rakennuspalovaara, maastopalo sekä muu tulipalo -tehtävät ja niiden aiheuttajat. Taulukosta löytyy myös onnettomuus seuranta muutamien suuren teollisuuskohteen osalta. Havaintoja käydään läpi viikoittain pelastustoiminnan johtamisen viikkokokouksessa ja tarvittaessa operatiivisissa

aamupalavereissa. Tulipalojen kehityksestä tai esiin nousevista teemoista käydään keskustelua palontutkintatiimissä. Seurannalla on ollut positiivinen vaikutus pronto-selosteiden täyttämisen ajantasaisuuteen. Selosteiden täytön viive on pienentynyt merkittävästi.

6. Valvonnan resurssit

Valvontatyötä tekevät pelastusviranomaisiksi nimetyt henkilöt. Valvottavien asioiden moninaisuus on edellyttänyt asioiden keskittämistä vastuuhenkilöille, jotka pyrkivät yhdenmukaistamaan asioiden käsittelyä maakunnassa.

Vastuuhenkilöt on nimetty seuraaville vastuualueille:

- maankäytön- ja rakentamisen ohjaus
- kemikaalikohteiden valvonta
- pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaus
- palotarkastusohjelman kehitystyö
- pelastussuunnittelu
- palontutkinta

Pelastuslaitoksen toiminta-alue on jaettu viiteen toiminta-alueeseen:

- Pielisen Karjalan toiminta-alue
- Vaara - Karjalan toiminta-alue
- Joensuun toiminta-alue
- Läntinen toiminta-alue
- Keski-Karjalan toiminta-alue

Kullekin toiminta-alueelle on nimetty palotarkastuksen vastuuhenkilö. Palotarkastuksen vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminta-alueen suunnitellut palotarkastukset tulevat tehdyksi sekä tukee muun henkilöstön valvontatoiminnan toteutusta. Yritysten ja laitosten (A1-A6) määräaikaista palotarkastuksia tekevät pääasiassa päällystöviranhaltijat, joidenkin kohteiden osalta myös alipäällystö.

Asuinrakennuksien ja niihin verrattavien valvontakohteiden palotarkastuksia tekevät pääasiassa alipäällystö ja miehistö.

Valvontatyön lisäksi vastuuhenkilöt ja muu henkilöstö osallistuu mm. turvallisuusviestintään, palontutkintaan, hälytystehtäviin sekä muihin kehittämis- ja tukitehtäviin. Resurssitarvetta on arvioitu suoritteiden määrän ja niihin käytettävän ajan, sekä asiakokonaisuuksiin käytettävän ajan perusteella seuraavasti:

Tehtävä	henkilötyövuodet
Valvontatyön johto, suunnittelu ja kehittäminen	0,3
Rakentamisen- ja maankäytön ohjaus	0,7
Asiantuntijaverkosto toiminta	0,5
Yritysten ja laitosten määräaikaiset palotarkastukset 400 kpl	2,8
Paloturvallisuuden itsearviointi 1500 kpl	1
Asuinkohteiden valvonta. Resurssointi perustuu arvioon palauttamatta jätetyistä paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden määrästä.	0,5
Kemikaalivalvonta	0,1
Palontutkinta	0,2
Pelastussuunnittelun valvonta	0,2
Muu viranomaisyhteistyö	0,2
Pelastustoimen laitteiden toteuttamisen ohjaus	0,2
Palotarkastusohjelman kehitystyö (rekistereiden ylläpito)	0,1
Muut tarkastukset 1700 kpl	0,6
Yhteensä	7,4

Taulukko 4. Valvontatehtäviin varatut henkilötyövuodet.

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävät resurssit kirjataan Prontoon henkilötyövuosina. Resurssiksi ei lasketa pelkästään valvontatyöhön käytettyjä

henkilötyövuosia, koska muillakin työmenetelmillä on hyvin merkittävä vaikutus onnettomuuksien määrään. Turvallisuusviestintään käytettävä aika merkitään Prontoon.

7. Valvontakäyntien maksullisuus

Pelastuslain 96 § mahdollistaa maksun perimisen valvontasuunnitelman mukaisista valvontakäynneistä. Asuinrakennusten ja niihin verrattavien valvontakohteiden yleiset valvontakäynnit ovat maksuttomia. Itsearviointiin vastaamatta jättäneiden kohteiden valvonta muuttuu maksulliseksi vuoden 2027 alusta. Valvontakäyntien ja muun toiminnan hinnoittelu on esitetty hyvinvointialueen aluehallituksen vahvistamassa tuotehinnastossa. Hinnasto päivitetään kahdesti vuodessa.

8. Valvonnan toteuttaminen häiriötilanteiden aikana

Pelastuslaitoksen viranomaisvalvonnan palvelutaso on ylläpidettävä myös poikkeusoloissa. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana osa suunnitelluista valvontakäynneistä voidaan korvata asiakirjavalvonnalla tai muilla toimenpiteillä niin, että valvonnan tarkoitus kuitenkin toteutuu. Koska valvontaa suoritetaan riskiperusteisesti, suoritetaan valvontakäyntejä sellaisissa kohteissa, joissa tulipalon vaara on suuri tai henkilövahinkojen todennäköisyys on suuri ja, joissa riittävää valvontaa ei ole mahdollista toteuttaa muilla keinoilla.

Palvelutason ylläpitämiseksi esimerkiksi epidemian tai muun häiriötilanteen tapahtuessa on valvontatoiminnan toteuttaminen suunniteltava ennalta. Onnettomuuksien ennaltaehkäisytyön järjestäminen normaaliaikojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on kuvattu tarkemmin pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa. Valmiussuunnitelma ei ole julkinen asiakirja.

8.1. Valvontatoimenpiteet

Valvontatoimenpiteitä voidaan häiriötilanteissa suorittaa siten, että suunniteltuja yleisiä palotarkastuksia voidaan korvata tapauskohtaisesti asiakirjavalvonnan, etävalvonnan ja asiakkaan tekemän itsearvioinnin perusteella tai yhdistellen edellä mainittuja keinoja kohteen mukaan. Tapauskohtaisesti harkitaan millä korvaavalla tavalla kohteen valvonta suoritetaan. Tapauskohtaisen harkinnan valvontatoimenpiteistä tekee se tarkastaja, jonka listalla kohde on. Tähän myös vaikuttaa se, että valvonnan suorittaja tuntee kohteen ja sen keskeiset turvallisuustekijät tai asiasta voidaan muuten muodostaa luotettava kuva. Tapauskohtaisessa harkinnassa otetaan huomioon myös kohteen toiminnan luonne ja

sen aiheuttamat riskit. Palotarkastus suoritetaan perinteisesti sellaisissa kohteissa, joissa tulipalon vaara on suuri tai kohteessa on mahdollisuus suureen henkilövahinkoon, eikä riittävää valvontaa ole mahdollista toteuttaa muilla keinoilla. Tapauskohtaisessa harkinnassa tulee myös huomioida, aiheuttaako palotarkastus riskejä kohteen harjoittamalle toiminnalle. Esimerkiksi pandemiatilanteessa epidemiaa ei saa levittää haavoittuviin kohteisiin kuten hoitolaitoksiin.

8.2. Rajoitusten ja ohjeiden huomiointi valvontatoiminnassa

Suunnitellun valvonnan korvaaminen muilla valvontatoimenpiteillä saattaa koskea vain yksittäisiä kohteita tai ne voidaan asettaa koskemaan tiettyä valvontakohderyhmää. Tilanteet voivat kuitenkin muuttua nopeasti ja valvontaa pyritään suorittamaan tasaisesti ympäri vuoden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valvontatoiminnassa huomioidaan mahdolliset paikalliset tai alueelliset rajoitukset, ohjeet ja suositukset erilaisissa häiriötilanteissa. Organisaation sisäisistä toimintaohjeista tarvittaessa konsultoidaan esimerkiksi terveysviranomaisia epidemiatilanteissa.

PERUSVALMIUS	TEHOSTETTU VALMIUS	TÄYSVALMIUS
- Valvontatoimintaa toteutetaan normaalisti - Huomioidaan paikalliset/alueelliset rajoitukset, ohjeet, suositukset	- Valvontatoimintaa suoritetaan kohtuullisen normaalisti - Huomioidaan paikalliset/alueelliset rajoitukset, ohjeet, suositukset - Huomioidaan oman palvelutuotannon turvaaminen	- Valvonnan kohdentamista ja toteutustapaa voidaan tarvittaessa rajata esim. kohdekierros suoritetaan suppeammin, paikalle vain välttämättömät asianosaiset, hyödynnetään muita valvontatoimenpiteitä jne. - Huomioidaan oman palvelutuotannon turvaaminen

Taulukko 5. Valvontatoiminnan valmiuden tasot.

9. Vuoden 2025 arviointi

Valvonnan osalta yritys- ja laitospaikkojen valvonnassa ei saavutettu määrällistä tavoitetta tuloksen ollessa 341/400 kpl. Maakunnan kunnista vain yhdessä päästiin tavoitteeseen ja kahdessatoista tavoite ei toteutunut. Toiminta-alueittain tarkasteltuna lähimmäksi tavoitetta pääsivät Läntinen alue 66/69 sekä Keski-Karjala 78/82. Näissä puutteet selittyvät kohteiden poistumalla. Pielisen-Karjalan toteuma oli 48/63, Joensuun 116/132 ja Vaara-Karjalan 33/54. Tavoitteen alitus näillä toiminta-alueilla selittyy sillä, että valvontaa suorittavaa henkilöstöä ei ollut käytettävissä resurssisuunnitelman mukaisesti. Pitkät poissaolot aiheuttivat työtehtävien hoitamiseen merkittävää vajetta ja etenkin Pielisen-Karjalan toiminta-alueella ei pystytty tuottamaan viranomaisvalvonnan palveluita paikallisesti.

Asuinrakennuksien paloturvallisuuden itsearvioinnin palautuksien osalta tavoite alittui selvästi 1385/1500 kpl. Edellisiin vuosiin verrattuna oli palautusprosentti yllättävän heikko, ainoastaan 71%. Siten myös palautumatta jääneiden osuus oli tavallista selkeästi suurempi 466kpl, ollen lähes 24% lähetetyistä kirjeistä. Näihin kohteisiin suoritetaan valvontaa vuoden 2026 ensimmäisen puoliskon aikana.

Muiden tarkastusten osalta (suunnittelemattomat tarkastukset) määrälliseen tavoitteeseen päästiin, ja jopa ylitettiin tavoite selvästi 1443kpl/1000 kpl. Muut tarkastukset koostuvat pääosin maakunnan asukkaiden ja yritysten ja yhteisöjen tilaamista valvontakäynneistä. Ikäihmisille tarjottavat asuntojen turvallisuuskatselmusten toteuma oli 379/400, tavoitetta ei täten aivan saavutettu. Turvallisuuskatselmusten tavoite pidetään 400 kappaleessa vuotta 2026 koskien. Turvallisuuskatselmusten suorituksessa painotetaan myös muita erityisryhmiä ikäihmisten lisäksi, kuten henkilöitä, joilla on haasteita liikkumisen ja omatoimisen pelastautumisen suhteen.

Paloriski-ilmoitusten perusteella suoritettiin tarkastuksia 59 uuteen kohteeseen vuoden 2025 aikana. Edellisen vuoden lukeman ollessa 61 kpl. Paloriskikohteiden tunnistamiseen ja ilmoituksen tekemiseen liittyvää ohjeistusta ja koulutusta on annettu sisäisesti painottaen ensihoitajia sekä kotihoidossa toimivia tahoja. Tämä on selkeästi näkynyt ilmoitusten kohonneena määränä.

Turvallisuusviestinnässä on käytössä pisteytysmalli, jossa viestintä suoritteet pisteytetään pisteillä 1-4 tilaisuuden vaikuttavuuden perusteella. Tavoitteena oli suorittaa 32000 pistettä vuoden aikana, toteuma 40792 pistettä ylittää tavoitteen selkeästi. Koulutettuja henkilöitä 30082.

Pelastuslaitos seuraa myös ihmisten toiminnasta johtuvien onnettomuuksien määrää kaikissa tulipaloissa prosentteina tehtävistä. Tavoitteena on, että lukema vähenee viiden vuoden keskiarvosta. Edellisen viiden vuoden keskiarvo on 35,1% ja vuoden 2025 toteuma oli 35,6%, joten ihmisten toiminnasta aiheutuvien tulipalojen määrä nousi hieman. Tämä aiheuttaa haasteita valtakunnallisten strategisten tavoitteiden kanssa, joilla pyritään puolittamaan tulipalot 2030 mennessä.

Muita seurannassa olevia seikkoja on alkusammutuksen yrittäminen rakennuspaloissa. Vuonna 2025 rakennuspalotehtävissä alkusammutusta yritettiin 36,9% tapauksista, viiden vuoden keskiarvon ollessa 34,5%. Tämän mittarin osalta on siis tapahtunut parannusta. Palovaroittimen löytyminen ja sen toiminta rakennuspaloissa parani myös hieman vuoden aikana. Palovaroitin löytyi kohteesta 44,7% tapauksista, viiden vuoden keskiarvon ollessa 42,8%. Palovaroitin puolestaan toimi 65,4% tapauksissa, viiden vuoden keskiarvon ollessa 50,7%. Palovaroittimien

löytyminen sekä niiden toimivuus olivat molemmat selkeässä prosentuaalisessa kasvussa vuoden 2025 aikana.

10. Vuoden 2026 onnettomuuksien ehkäisyn kehittämishankkeita

Asumisturvallisuuden painopisteenä tulee olemaan erityisryhmien ja ikäihmisten (yli 75-v) kotona asumisen turvallisuuden parantaminen. Turvallisuuskatselmuksia kiireettömien tehtävien yhteydessä painotetaan myös ensivaste ja pelastustoiminnassa. Painotetaan myös muita kuin ikäihmisiä, esim. henkilöitä, joilla haasteita omatoimisessa poistumisessa. Ikäihmisten asumisturvallisuutta parantamista varten toteutetaan ulkopuolisen rahoituksen saanut hanke. Hankkeen kautta ostetaan ja jaetaan erityisesti ikäihmisille asumiseen liittyviä turvallisuustuotteita, koulutetaan omaishoitajia sekä kotihoitajia sekä hankitaan tavoitetta tukevia tuotteita kotihoidon ja pelastuslaitoksen käyttöön. Hankkeesta laaditaan oma hankesuunnitelma ja toteutusta varten palkataan hanketyöntekijä.

Paloriskiasuntojen tunnistamisen ja valvontaprosessin kehittäminen jatkuu edelleen yhteistyössä ensihoidon sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa. Tältä osin on otettu käyttöön palotarkastusohjelmasta erillinen seurantajärjestelmä. Tietoja toimitetaan säännöllisesti eteenpäin valtakunnallisen tilanteen seuraamiseksi. Näin saamme tarkempaa tietoa mm. kuinka paljon tehdään tarkastuksia, joissa on mukana muita viranomaisia, kuinka moneen kohteeseen suoritetaan myös jälkitarkastuksia ja mistä syistä ilmoitus on pääasiallisesti tehty.

Viranomaisvalvontayksikön organisaation uudelleenjärjestelyt jatkuvat henkilöstö muutosten myötä. Järjestelyllä vahvistetaan valvontatoiminnan yhdenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta, laadukasta ja asiakaslähtöistä palvelua.

Osallistuminen valtakunnallisiin kehityshankkeisiin ja asiantuntijaverkostoihin tuottavat omalta osaltaan osaamista, ohjeita ja yhteisiä linjauksia, joita Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tulee hyödyntämään päivittäisessä neuvonta-, valistus- ja valvontatyössä.

Poikkeusoloja ja häiriötilanteita koskevien ohjeiden päivitystä jatketaan onnettomuuksien ehkäisyn osalta, dokumentit käydään läpi ja päivitetään valmiussuunnitelmaan.

Rivitalojen yläpohjaonteloiden paloturvallisuuteen painottuvia tarkastuksia suoritetaan jokaisessa kunnassa.

10.1. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on mukana Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijatoiminnassa seuraavissa asiantuntijaverkostojen työryhmissä:

- rakenteellinen paloturvallisuus
- kemikaalivalvonta
- valvontatoiminta
- turvallisuusviestintä
- yleisötapaukumat ja erikoistehosteet
- palontutkinta
- turvallisuuspalvelut
- paloriskiasunnot